

Fede makreller bag fiskeeventyr i Grønland

Vækst. Globale klimaændringer og højere havtemperaturer får makrel til at søge mod Grønland, der kan tjene store penge på fiskeriet. Forskere og fiskeselskaber tror på et nyt grønlandsk erhvervseventyr venter om hjørnet.

Makrel på menuen

»Gæsterne kan lide gravad og røget makrel. Det er specielt, fordi det er fisket her i Grønland. Og makrel er jo en dejlig spise-fisk,« siger Bjørn Johansson, køkkenchef på det største hotel i landets hovedstad Nuuk.

Grønland er en stor fiskerination. Det fire-stjernede **Hotel Hans Egede** har normalt altid fisk på menukortet. I 2014 var grønlandsk makrel for første gang på spisekortet på hotellets gourmetrestaurant. Og det blev en ubetinget succes.

Bjørn Johansson havde købt omkring 200 kg makrel af virksomhederne **Polar Seafood** og **Kitaa Seafood**, hvis trawlere i løbet af sommeren samme år havde fisket ved Østgrønland. Han købte også én af de 22 tunfisk, der blev fanget som bifangst af **Royal Greenlands** trawlere under makrelfiskeriet i Østgrønland.

Gæsterne kunne også godt lide tunfiskeretterne. Senere i år – i kølvandet på fiskeriet ved Østgrønland – har køkkenchef Bjørn Johansson planer om igen at sætte makrel på menukortet. *bso+lafr*

Af **Bent Højgaard Sørensen**
bso@berlingske.dk

og **Lasse Friis**
lafr@berlingske.dk

Makrel er blevet det nye guld for de nord-atlantiske fiskerinationer Færøerne og Island. Men Grønland har også en god chance for et erhvervseventyr. Det både tror og håber internationale forskere og de to førende selskaber i landets fiskeribranche.

Global opvarmning ændrer på økosystemer og fisk. Stigende havtemperaturer og klimaforandringer har de seneste somre fået tykke makreller til at svømme helt til Østgrønland. Det har ført til et nyt og økonomisk meget vigtigt fiskeri.

Ny forskning tyder på, at klimaændringer vil give en solid gevinst til grønlandske rederier og eksportører.

»Når vi ser på, hvor store mængder makrel der er blevet fisket ved Grønland de seneste år, kan fiskeriet blive et nyt grønlandsk erhvervsmirakel,« siger Teunis Jansen, seniorforsker på Grønlands Naturinstitut og DTU Aqua.

Han er én af hovedforfatterne på den første videnskabelige kortlægning af makrellens entré i Grønland. Undersøgelsen peger på, at fiskearten er kommet for at blive, siger forskeren.

»Makrellens ankomst til Grønland er det hidtil mest ekstreme eksempel på, hvordan klimaforandringer kan påvirke en hel nations økonomi,« siger Teunis Jansen.

Både i Grønlands Landsstyre og fiskeindustrien med **Polar Seafood** og **Royal Greenland** i spidsen satser man stærkt på, at fede makreller kan blive en ny stor indtægtskilde for Grønland.

Makrel vil i de kommende måneder i store stimer svømme til Danmarksstrædet ud for Østgrønland. En flåde bestående af op mod en halv snes trawlere fra en håndfuld grønlandske fiskeselskaber plus formentlig lige så mange udenlandske, primært russiske, trawlere, ventes at fiske makrel fra 1. juli til midt i september.

Store investeringer

Privatejede Polar Seafood, der ubetinget er Grønlands største aktør i makrelfiskeriet, har foreløbig investeret omkring 300 mio. kr. i fire såkaldte pelagiske fartøjer, på dansk bruges også navnet notbåde, som resten af året i Grønland bruges til trawlfiskeri af hellefisk og sild.

»Sidste år fiskede vi lige så meget makrel som alle de andre selskaber tilsammen. Vi tror, at makrelfiskeriet bliver stort i år. Med tiden

kan fiskeriet blive et eventyr,« siger Jørgen Fosshem, flådechef i Polar Seafood.

Lars Nielsen, produktionsdirektør i Royal Greenland, der er ejet af Grønlands Selvstyre og har to makreltrawlere, er enig med det konkurrerende selskab.

»Jeg håber virkelig også, at fiskeriet bliver et eventyr. Det baserer jeg på, at det er utvetydigt, at makrellen har bevæget sig nordpå i Nordatlanten til grønlandsk farvand, i takt med at havvandet bliver varmere,« siger han.

Stor eksportværdi

Tre år efter de første makreller blev fanget ved Østgrønland, blev der i 2014 fisket næsten 80.000 tons. Grønlands eksport af makrel blev det år på 336 mio. kr. Det svarede til ti procent af hele landets eksport. I år har Grønlands Landsstyre sat kvoten til 85.000 tons. Den må fanges af både grønlandske og udenlandske trawlere, der alle skal betale en afgift pr. fanget kilo.

»Jeg er helt enig i, at makrelfiskeriet har og kan få stor økonomisk betydning for Grønland. Makrel bliver den tredje vigtigste fiskeart efter rejer og hellefisk,« siger cand. polit. Anders Møller Christensen, medlem af formandskabet i Grønlands Økonomiske Råd.

Han er tidligere vicedirektør og i dag konsulent i Danmarks Nationalbank.

En række grønlandske selskaber uden fiskebåde har fået kvoter, som de mod en beskedent gevinst sælger videre til udenlandske, især russiske, fiskeselskaber. Desuden har udenlandske selskaber, især russiske, der er tilknyttet til grønlandske selskaber, fået kvoter.

»Et af problemerne er, at makrelfiskeriet har en kort sæson og kræver store og relativt dyre både med stor kapacitet. Dertil kommer, at priserne på fisken svinger meget fra år til år,« siger Polar Seafoods Jørgen Fosshem.

Kvote for en lille milliard kroner

Tidligere år har eksportpriserne ligget på 8-11 kr. pr. kilo. I Royal Greenland peger produktionsdirektør Lars Nielsen på, at en samlet kvote på 85.000 udgør en et anseeligt beløb. Hvis hele kvoten bliver fisket op, ville den med en pris på 11 kr. have en eksportværdi i nærheden af én milliard kr., helt nøjagtigt 935 mio. kr.

Opfiskes hele kvoten på 85.000 tons, er der ikke skygge af tvivl om, at russerne høster hovedparten. Anders Møller Christensen fastslår, at værditilvæksten på makrel vil få størst økonomisk betydning for Grønland, hvis fiskeriet helt kom på grønlandske hænder, dvs. bliver klaret af grønlandske fartøjer.

»Grønlandske selskaber uden kvote sælger jo de makreller til russiske trawlerselskaber til noget dårligere priser, end man ellers kan få i markedet. Grønlandere får jo ikke særligt meget af at sælge kvote til russerne,« siger Anders Møller Christensen.

Makrel

■ Udbredelsesområde ■ Gydeområde

BERLINGSKE BUSINESS
INFOGRAFIK / ML KILDE / HAVFORSKNINGSINST., TROMSØ

Makrel er guld nu også på Grønland. Højere havtemperaturer bringer makrellen på afveje i forhold til tidligere, og det forventer grønlænderne at spinde guld på. Foto: Ludvig Hansen

Varmere vand lokker makrel til Grønland

Fiskeri. Der bliver nu fisket store mængder makrel ved Grønland. Biologer mener, at bl.a. varmere vand er med til at lokke fiskestimerne nordpå.

Af Bent Højgaard Sørensen / bso@berlingske.dk
og Lasse Friis / lafr@berlingske.dk

Fisk svømmer med havstrømmene på jagt efter mad. Makrel, tun og sild, som lever i store stimer, kan vandre tusindvis af kilometer. I Atlanterhavet, der er et globalt spisekammer for mennesker, er makrel én af de mest talrige langdistance-vandrerne.

Makrellerne er udbredt over et stort område. Det er fra Nordvestafrika i syd til Svalbard i nord, vestover i hele Norskehavet til Island og Grønland. I Østersøen, Skagerak, Middelhavet og Sortehavet er der lave koncentrationer af makrel.

I 2011 blev makrel første gang fanget ved Grønland. I 2014 blev de første tun, 22 i alt, fanget i forbindelse med makrelfiskeriet. Tun spiser nemlig bl.a. makrel, der spiser sild, der også er kommet til Grønland.

Nye unikke forskningsresultater fra Grønlands Naturinstitut og DTU Aqua viser med sikkerhed, at der er masser af makrel i havet ud for det sydøstlige Grønland. Sidste år blev det anslået, at der var omkring en halv million tons.

I store stimer ankommer makrellerne, der spiser plankton samt småfisk og yngel af dem, til Danmarksstrædet mellem det sydøstlige Grønland og Island fra juli til oktober.

Det er en kombination af flere sammenhængende faktorer, der gør, at makrel i de senere år er vandret helt til Grønland. Siden 1980 er den gennemsnitlige temperatur steget dobbelt så meget i Arktis, hvor klimaforandringerne mærkes særligt meget, sammenlignet med resten af verden. Konsekvenserne af klimaændringerne er, at havisen og indlandsisen ved og i Grønland smelter og svinder ind.

Klima og temperatur spiller en hovedrolle i makrellens entré i Grønland, da polarlandet ligger i yderkanten af fiskens udbredelsesområde. Ifølge forskere fra Grønlands Naturinstitut og DTU Aqua er det varmere vand og rig adgang til byttedyr, der i de senere år har fået makrel til at vandre fra gydeområderne ud for Portugal til havene vest for Irland og Skotland – og i Nordsøen – helt til Grønland.

»Vi har kortlagt forekomsten af makrel i Grønlands økonomiske zone fra Danmarksstrædet og syd på til Kap Farvel. Og vi fandt stort set makrel over alt midt på sommeren.

De største mængder fandt vi i lunere vand med en temperatur på mere end 8,5 grader,« siger Teunis Jansen, seniorforsker ved DTU Aqua og Grønlands Naturinstitut.

Sammen med en række forskere fra Danmark, Grønland, Island og Norge har han lavet den første videnskabelige kortlægning af den økonomisk vigtige makrels entré til Grønland.

Resultatet af den omfattende undersøgelse af makrellens ankomst til og udbredelse i grønlandsk farvand er netop publiceret i det anerkendte tidsskrift Ecological Applications.

Specielt det varme overfladevand er en vigtig nøgle til at forstå, at en del af den store bestand af makrel er ankommet til Grønland, vurderer Teunis Jansen på baggrund af den indsamlede viden.

I de senere år har man målt rekordhøje temperaturer i den havstrøm, der går fra makrellens gydeområder vest for de britiske øer og mod nordøst mod Island og Grønland. Når makrellen er færdig med at gyde om foråret, vandrer den normalt ind i Norskehavet og Nordsøen, hvor den æder sig tyk og fed i løbet af sommeren.

Men fra omkring 2007 begyndte der pludselig at dukke mange makreller op i Irminger Strømmen syd for Island, der er den nordvestlige gren af Golfstrømmen. År for år forlængede fiskene deres vandringer i den nye retning, og i 2011 blev makrel for første gang fisket i grønlandsk zone, dvs. inden for en 200 km zone fra kysten.

»En af forklaringerne er, at hvor de plejede at dreje til højre for at følge Norske Strømmen, så er makrel også holdt til venstre og har fulgt Irmingerhavet mod nordvest. Man har de seneste år set rekordhøje temperaturer netop i vandet i Irmingerhavet, og dermed har makrellen kunnet bruge det lune vand i havet som motorvej, samtidig med at bestanden har vokset så det har været attraktivt for dem at finde nye områder at æde i,« forklarer Teunis Jansen.

Makrellerne vandrer ikke kun ind i grønlandsk farvand på grund af klimaforandringerne, men også fordi de er begyndt at gyde i islandsk farvand på grund af, at vandtemperaturen er blevet højere.

